

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 15 października 2012 r.

Poz. 2041

UCHWAŁA NR XXI/154/12 RADY GMINY ŻYRAKÓW

z dnia 27 września 2012 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Gminy Żyraków na lata 2012 – 2015”

Na podstawie art. 15 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), w związku z art. 87 ust.1 , ust.3 i ust.4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Rzeszowie uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „ Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2012 – 2015” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żyraków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

**Przewodniczący Rady Gminy
w Żyrakowie**

Sławomir Łanucha

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 roku Nr. 162. Poz. 1568 ze zmianami) wprowadziła obowiązek sporządzania przez gminy, na okres 4 lat, gminnych programów opieki nad zabytkami Na podstawie art. 87 ust.3 wyżej powołanej ustawy opracowany „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2012 – 2015” został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Rzeszowie z pismem z dnia 29 sierpnia 2012 roku, znak UOZ – Rz – 4.5120.6.2012. Opracowany Program, winien zostać przyjęty przez Radę Gminy Żyraków.

Załącznik
do uchwały nr XXI/154/12
Rady Gminy w Żyrakowie
z dnia 27.09.2012r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŻYRAKÓW NA LATA 2012 - 2015

Autor opracowania:
mgr Barbara Grzyb

SPIS TREŚCI

1. **WSTĘP**
2. **PODSTAWA PRAWNA I CELE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
3. **UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY ZABYTKÓW I OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
4. **UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - 4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.
5. **UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
 - 5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy;
 - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Żyraków;
 - 5.2.1. Zarys historyczny gminy Żyraków;
 - 5.2.2. Krajobraz kulturowy;
 - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony;
 - 5.4. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków.
6. **OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY ŻYRAKÓW**
7. **ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE, PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY ŻYRAKÓW**
8. **INSTRUMENTARIUM REALIZACJI I ZASADY OCENY REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
9. **ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŻYRAKÓW**
10. **ANEKSY**
 - 10.1. ANEKS 1. Wykaz stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenie gminy Żyraków;
 - 10.2. ANEKS 2. Wykaz obiektów zabytkowych w gminie Żyraków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków przed aktualizacją;
 - 10.3. ANEKS 3. Wykaz obiektów zabytkowych w gminie Żyraków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków po aktualizacji.

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy Żyraków, natomiast celem jest określenie zasad, kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.

Dziedzictwo kulturowe w gminach stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń jak również dorobek naszych czasów. Dla integrowania społeczności lokalnej bardzo ważne staje się dziedzictwo regionalne, na które składają się zabytki o znaczeniu lokalnym związane z tradycją i historią danego regionu. Gminny Program Opieki nad Zabytkami określa działania prorozwojowe mające na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego w oparciu o zasoby i walory gminy. Program ten może wzbudzić w lokalnej społeczności świadomość istniejącej wspólnoty kulturowej, roli, znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni.

Każdy Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem wymagającym cyklicznej aktualizacji, przy czym Program opracowany jako pierwszy, na pierwsze cztery lata, jest kluczowy dla dalszych programów w tym zakresie, opierając się na szerokim rozpoznaniu złożonej problematyki i wyznaczając kierunki będące istotnym punktem odniesienia dla programów konstruowanych na następne kilkuletnie okresy.

2. PODSTAWA PRAWNA I CELE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawą prawną sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Z 2003 r. Nr 162, poz. 1568).

Wyżej wymieniona ustawa nakłada na gminę następujące uprawnienia i obowiązki;

- 1) prawo tworzenia przez radę gminy (po zasięgnięciu opinii konserwatora zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji,

- 2) obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 18 i 19),
- 3) obowiązek uzgodnienia projektów z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (art. 20),
- 4) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust.4),
- 5) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem oraz powiadomienie o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust.2)
- 6) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i powiadomienie o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 33 ust. 1 i 2)
- 7) sprawowanie opieki nad zabytkiem, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego gmina posiada tytuł prawy (Art. 71 ust.1 i 2)
- 8) obowiązek sporządzania przez wójta gminy na okres 4 lat Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami (art. 87 ust.1)
- 9) obowiązek sporządzania i przedstawiania Radzie Gminy sprawozdania z realizacji programu (art. 87, ust. 5)

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami celem Programu jest w szczególności:

- ♣ włączanie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- ♣ uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- ♣ zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- ♣ wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- ♣ podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- ♣ określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujące sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- ♣ podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY ZABYTEKÓW I OPIEKA NAD ZABYTEKAMI

Przy sporządzaniu Programu opieki nad zabytkami brane są pod uwagę następujące akty prawne:

- 1) *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 z dnia 17 września 2003 r., poz. 1568 z późn. zm.)*
- 2) *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)*

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 3 pkt i definiuje zabytek jako nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stawiające świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W myśl tej ustawy ochronie i opiece podlegają :

- 1) zabytki nieruchome, będące w szczególności:
 - ✓ krajobrazami kulturowymi;
 - ✓ układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi;
 - ✓ dziełami architektury i budownictwa;
 - ✓ dziełami budownictwa obronnego;
 - ✓ obiektami techniki
 - ✓ cmentarzami;
 - ✓ parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni;
 - ✓ miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome, będące w szczególności:

- ✓ dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej;
- ✓ kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły tę koncepcję;
- ✓ numizmatami oraz pamiątkami historycznymi a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami;
- ✓ wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwój cywilizacji;
- ✓ materiałami bibliotecznymi;
- ✓ instrumentami muzycznymi;
- ✓ wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi;
- ✓ przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne, będące w szczególności:

- ✓ pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa;
- ✓ cmentarzyskami;
- ✓ kurhanami;
- ✓ reliktnymi działalnościami gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Wykonanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust.1 pkt 9 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142 , poz.1591 z późn. zm.)* zostały określone zadania do których należą m.in kwestie:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych
- promocji gminy.

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zostały uwzględnione w:

- Tezach do Krajowego Programu opieki nad zabytkami opracowane przez zespół Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury, zatwierdzone przez Ministra Kultury Waldemara Dąbrowskiego oraz
- Narodowej Strategii Kultury na lata 2004-2020

Krajowy Program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa cele i kierunki działań, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej

w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Celem Programu Krajowego jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną, materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce.

W dostępnych dokumentach najważniejsze pod względem merytorycznym są zasady postępowania konserwatorskiego:

- zasada *primum non nocere* czyli nie szkodzić,
- zasada maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości,
- zasada minimalnej niezbędnej integracji(powstrzymywanie się od działań niekoniecznych),
- zasada zgodnie z którą usuwać należy to , co na oryginał działa niszcząco ,
- zasada czytelności i odróżnialności ingerencji,
- zasada odwracalności metod i materiałów,
- zasada wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Tezy dotyczące opracowania programu ochrony zabytków:

- a) uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami (stan zabytków nieruchomych, ruchomych, archeologicznych, zabytków techniki, pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa, stan służb konserwatorskich, stan opieki nad zabytkami, stan uregulowań prawnych),
- b) działania o charakterze systemowym (powiązania ochrony z polityką ekologiczną, ochroną przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa),
- c) system finansowania (stworzenie sprawnego systemu finansowania i opieki konserwatorskiej),
- d) dokumentowanie, monitorowanie i standaryzacja metod działania,
- e) kształcenie i edukacja (kształcenie specjalistyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników),
- f) współpraca międzynarodowa (z instytucjami i organizacjami, współpraca w obszarze Europy Środkowej).

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 (w 2005 r. Ministerstwo Kultury przygotowało Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020), będąca rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnej pojmowanej polityki kulturalnej, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla Wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Cele częściowe Programu to m.in.:

- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych, organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków,
- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne,
- rekreacyjne i inne cele społeczne,
- zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych punktów turystycznych,
- promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, a w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego,
- rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego,
- tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej,
- zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa

- ▲ Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007 – 2020;
- ▲ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego;
- ▲ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013;
- ▲ Program rozwoju kultury w województwie podkarpackim na lata 2004- 2009.

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007 – 2020 wyznacza kierunki polityki regionalnej dla różnych poziomów administracji samorządowej oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Nadrzędnym celem strategii jest zapewnienie województwu podkarpackiemu partnerskiej i konkurencyjnej pozycji w Polsce i Europie, w oparciu o położenie geograficzne, potencjał demograficzny, tradycje przemysłowe, walory środowiskowe, historyczne i kulturowe.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

Program Opieki nad Zabytkami gminy Żyraków jest zgodny z następującymi dokumentami:

- 1) Strategią Rozwoju Gminy Żyraków,
- 2) Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Żyraków na lata 2004 – 2012
- 3) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Żyraków

Strategia Rozwoju gminy Żyraków na lata 2000- 2012 zawiera najważniejsze informacje marketingowe i strategiczne gminy oraz określa przewidywaną efektywność podejmowanych i planowanych działań gospodarczych. Podstawowym celem rozwoju gminy Żyraków powinien być rozwój zrównoważony oparty na wykorzystaniu warunków naturalnych dla rozwoju turystyki i rekreacji, agroturystyki i rolnictwa oraz na nieuciążliwej wytwórczości rzemiosła.

Cele strategiczne dla gminy Żyraków:

1. Pełne wykorzystanie walorów i zasobów przyrodniczych oraz bliskie położenie dużej aglomeracji miejskiej dla rozwoju turystyki, agroturystyki, budowa infrastruktury rekreacyjno – sportowej,
2. Pełna ochrona środowiska przyrodniczego, w tym walorów, które stanowią szansę dla rozwoju gminy Żyraków,
3. Ochrona istniejących wartości kulturowych oraz kultywowania tradycji atrakcyjności sztuki lokalnej,
4. Tworzenie mechanizmów promocji atrakcyjności rozwoju gminy.

Zwrócona została także uwaga na niedostateczną ochronę oraz brak środków finansowych na utrzymanie na terenie gminy obiektów zabytkowych. Dokumentem wyznaczającym kierunki polityki przestrzennej gminy wraz z uwzględnieniem ochrony dóbr kultury jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żyraków

z późniejszymi zmianami. Gmina Żyraków w chwili obecnej nie posiada Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Żyraków jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności lokalnej w zakresie ładu kulturowo – ekologicznego, społecznego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Ze swoimi celami nadrzędnymi oraz celami cząstkowymi wpisuje się w cele Strategii rozwoju powiatu dębickiego. Jego nadrzędnym celem jest spójny rozwój wspólnoty samorządowej poprzez doskonalenie wykonywania zadań publicznych w takich dziedzinach jak m. in. zachowanie czystości środowiska naturalnego i zasobów naturalnych i wykorzystanie ich dla celów rozwoju społeczno – gospodarczego z zachowaniem walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego, stworzenie atrakcyjnej bazy rekreacyjno – sportowej dla podniesienia poziomu jakości życia mieszkańców powiatu, promocja walorów przyrodniczo – krajobrazowych, zwiększenie dostępności różnych form turystyki.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Żyraków

5.2.1. Zarys historyczny obszaru gminy Żyraków

Początki osadnictwa na terenie gminy sięgają dawnych wieków. Pierwsze ślady obecności człowieka mogą pochodzić sprzed 8 tys. lat p.n.e. Dolina Wisłoki była zasiedlana przez plemię Łędzian zamieszkujących tereny Sandomierza. Za czasów panowania Kazimierza Wielkiego powstawały Żyraków, Góra Motyczna, Wiewiórka i Zasów. Było to w latach 1341-1345. Od tego czasu do XVI w. ziemie te przeżyły wiele klęsk i najazdów głównie Tatarów i Rosjan. Kolejną klęską stał się Potop Szwedzki w XVII w. Następny wiek to czas rozbiorów.

Po dawnej świetności nie pozostało praktycznie nic. Na doszczętnie zrujnowany region spadły dodatkowo klęski żywiołowe. W 1772 r. i 1774 powódzie zniszczyły pola uprawne, domy i zabudowania gospodarcze. Kolejne karty historii również obfitowały w niepowodzenia i klęski. Podczas rabacji galicyjskiej popełniono wiele mordów, a niektóre z nich odznaczały się szczególnym okrucieństwem. W Straszęcinie wg kronik parafialnych zabito 9 osób, a na terenie parafii zasowskiej 14 osób. Z morderstwami była połączona zawsze grabież i niszczenie budynków oraz zabudowań dworskich. W latach 1831, 1848 i 1873 wybuchały epidemie cholery, za każdym razem zbierając duże żniwa. Liczba zachorowań w niektórych miejscowościach była tak duża, że zamieniała całą wieś w jedno cmentarzysko.

Wiek XIX to czas wyraźnych zaczątków rozwoju szkolnictwa wiejskiego. Do powstania szkół przyczyniali się często właściciele majątków. W roku 1847, z materiału dostarczonego przez tamtejszego właściciela hrabiego Kuczkowskiego, wybudowano pierwszą szkołę w Zasowie. Skutki I wojny światowej dotkliwie odczuwali okoliczni mieszkańcy. W 1915 r. w maju ruszyła ofensywa austriacko- niemiecka. Powołano prawie wszystkich chłopców i mężczyzn do wojska, część z nich poległa w walce.

W 1918 r. potęga austriacka zaczęła się rozpadać. W 1931 r. w ramach reformy zlikwidowano powiat pilźnieński i utworzono gminę zbiorową w Straszęcinie, która została przeniesiona do Żyrakowa. W 1937 r. utworzono powiat dębicki. Dębica stała się miastem powiatowym. Rozpoczęła się budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego. Rozwijający się przemysł zmienił oblicze miasta Dębicy i sąsiednich regionów, przyspieszył rozwój gospodarczy gminy Żyraków.

Wybuch II wojny światowej pokrzyżował wszelkie plany rozwojowe. Po zakończeniu pierwszych działań wojennych do Wiewiórki ściągnął Pułk Niemieckiej Altylerii Przeciwpancernej. Pod koniec 1939 r. utworzono Generalną Gubernię. Prawo okupacyjne zabraniało nauczania w szkołach. W listopadzie tego samego roku w Wiewiórcie rozpoczęło działalność tajne gimnazjum. Na terenie byłego powiatu Niemcy pod kierunkiem gestapo Garblera przeprowadziły 12 pacyfikacji. W 1943 r. spacyfikowano m.in. Wiewiórkę, Zasów i Bobrowę. W 1944 wojska niemieckie zaczęły się wycofywać. Zacięte walki toczyły się o wieś Mokre, Wiewiórkę i Zasów. Mieszkańcy otrzymywali nakazy wysiedlenia. Nastąpiła nędza i głód. Dopiero w połowie stycznia 1945 r. ruszyła ofensywa, ludzie zaczęli wracać do swoich domów. Zaczął się wówczas nowy rozdział w dziejach regionu. Szybki rozwój gospodarczy rozpoczęty w XX – leciu międzywojennym, który był kontynuowany po zakończeniu II wojny światowej. W roku 1955 duży powiat dębicki podzielono na 2 mniejsze: dębicki i ropczycki. Żyraków znalazł się w obrębie powiatu dębickiego należącego wówczas do województwa rzeszowskiego. Lata 1955-72 to okres gromadzkich rad zlokalizowanych w Straszęcinie, Bobrowej, Zasowie i Żyrakowie. 1 czerwca 1975 r. został wprowadzony nowy podział administracyjny kraju. Dotychczasowy powiat dębicki został włączony do nowo utworzonego województwa tarnowskiego. Ponowna zmiana nastąpiła 1 stycznia 1999 r. Gmina Żyraków wraz z nowo utworzonym powiatem dębickim, którego jest częścią, weszła w skład województwa podkarpackiego.

5.2.2. Krajobraz kulturowy gminy Żyraków

Gmina Żyraków leży na terenie Doliny Dolnej Wisłoki oraz Wysoczyzny Tarnowskiej. Krainy te są częścią Kotliny Sandomierskiej i zajmują powierzchnię ponad 110 km².

W obrębie gminy Żyraków Wysoczyzna Tarnowska ma formę zwartego płatu o łagodnej, pagórkowatej rzeźbie. W tej części gminy znajdują się miejscowości: Wola Wielka, Góra Motyczna, Wiewiórka, Zasów i Mokre. W rejonie Woli Wielkiej, Góry Motycznej, Żyrakowa płat ten opada wyraźnym progiem 20 – 40 m w kierunku Doliny Wisłoki. W niej położone są miejscowości: Straszęcin, Żyraków, Zawierzbie. Budowę geologiczną gminy Żyraków nie sposób rozpatrywać bez powiązania jej z całym regionem dębickim, który jest położony na styku dwóch różnych jednostek geomorfologicznych. Pierwszą z nich jest Pogórze Karpackie, które właśnie w okolicach Dębicy ma swoje najdalej wysunięte na północ fragmenty. Widoczne są one jako wzniesienia ciągnące się wzdłuż szosy E – 4 z Rzeszowa do Tarnowa. W rejonie Żyrakowa i przyległych sołectw jest wypełniona osadami czwartorzędowymi złożonymi ze żwirów, piasków o różnej granulacji i otoczków. Na bazie tych utworów powstawały żwirownie, z których część funkcjonuje do dzisiaj. Istotnymi bogactwami naturalnymi są pokłady gliny ceramicznej, żwiru oraz piasku. Mogą one być wykorzystane do produkcji materiałów budowlanych, w drogownictwie również jako produkt eksportowy.

W krajobrazie Gminy Żyraków odnaleźć można obiekty zabytkowe stanowiące spuściznę kulturową tego regionu. Zaliczyć można do nich stanowiska archeologiczne świadczące o początkach osadnictwa na tych rejonach, zespoły parkowo-dworskie w Zasowie, Korzeniowie, Straszęcinie i obiekty sakralne.

5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Obiekty zabytkowe o istotnym znaczeniu dla gminy Żyraków zostały wpisane do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie. Zostało wpisanych 8 obiektów. Są to zarówno zabytki archeologiczne (grodzisko w Woli Wielkiej, ruiny zamczyska w Wiewiórcie), zabytki architektoniczne (dwory w Zasowie i Korzeniowie, kościoły w Zasowie i Nagoszynie), jak i parki podworskie (w Zasowie i Korzeniowie). Stan ich zachowania jest różny: od dobrze utrzymanego kompleksu dworskiego w Korzeniowie po zagrażającą sąsiedztwu ruinę dworu w Zasowie.

Przed przystąpieniem do omawiania podstawowych form ochrony obiektów zabytkowych należy zaznaczyć, że na terenie gminy Żyraków nie występują obiekty wpisane na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO, nie ma też zabytków, które można by uznać za park kulturowy.

Obiekty znajdujące się na terenie gminy Żyraków wpisane do rejestru zabytków:

1. KORZENIÓW – zespół dworsko – parkowy,

Decyzja Nr rej. A – 213 z dnia 31.01.1980 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie.

Dwór z końca XVIII w; przebudowany w pocz. XIX w. klasycystyczny, murowany, parterowy, z czterokolumnowym portykiem od frontu, sięgającym po gzymsy facjaty, nakryty trójkątnym przyczółkiem. Dach czterospadowy, łamany. Na rzucie prostokąta, z wysuniętym portykiem w elewacji frontowej zachodniej. Budynek parterowy z mieszkalnym poddaszem, częściowo podpiwniczony, dwutraktowy. Dach

czterospadowy, łamany. Dwór otoczony jest wspaniałym parkiem. Powierzchnia całego kompleksu wynosi 16,9 ha, w tym około 4 ha stanowią istniejące stawy. Od strony frontowej dworek sąsiaduje z dużym owalnym stawem. Z dawnych zabudowań dworskich, prócz odnowionego dworku, na obszarze obiektu Korzeniów znajdują się dwa drewniane budynki. W przeszłości była w nich zlokalizowana stolarnia i kuźnia.

Z zabytkowych elementów architektonicznych na terenie parku znajduje się figura Matki Bożej zlokalizowana we wschodniej części obiektu w pobliżu stawu oraz zabytkowa kapliczka kryta gontem, znajdująca się na niewielkim wzniesieniu obsadzonym sosną w północno - zachodniej części obiektu.

Park w Korzeniowie został założony pod koniec XVIII wieku na bazie istniejących lokalnych zadrzewień. Park ma charakter naturalistyczny. Na terenie parku znajduje się pięć stawów połączonych ze sobą siecią kanałów, mających bezpośrednie połączenie z przepływającym w pobliżu potokiem Pastyrniak. Teren parku porasta drzewostan różnogatunkowy z dużą liczbą starych okazałych drzew. Około 1981 r. rozpoczęto remont dworu, który trwał do 1985 r. Remont ten dotyczył wykonania nowej konstrukcji dachowej wraz z obróbkami blacharskimi, położenie dachówki, nowej ławy fundamentowej częściowej, wymiany stolarki i parkietów. Przekształcono układ wnętrz dla potrzeb szkoły. W 2001 r. wykonano remont fragmentów więźby dachowej. Ogólny stan zachowania dworu jest dobry.

Od 2010 roku obiekt użytkowany jest przez Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "Radość" z siedzibą w Dębicy.

W miarę posiadanych środków finansowych Gmina Żyraków planuje przeprowadzić modernizację systemu grzewczego oraz wymianę stolarki okiennej w budynku dworu.

2. NAGOSZYN – kościół p.w. Św. Antoniego Padewskiego

Decyzja Nr rej. A – 315 z dnia 24.09.1988, wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie.

W 1791 r. biskup tarnowski Florian Amand Janowski utworzył w Nagoszynie placówkę duszpasterską, zależną od parafii w Przecławiu. Dopiero w 1925 r. biskup tarnowski Leon Wałęga erygował tutaj samodzielną parafię. Poprzedni drewniany kościół p.w. św. Barbary został przeniesiony do Nagoszyna z Ropczyc w 1790 r. Po wzniesieniu obecnego kościoła murowanego został ponownie przeniesiony tym razem do Lichwina gdzie w 1979 r. został zniszczony w czasie pożaru. Obecny kościół zbudowany został w latach 1922-25 według projektu architekta Teodora Talowskiego. Pracami budowlanymi kierował architekt Jan Krawczyk a przy budowie brał czynny udział Stanisław Kostrzewa. Konsekracji kościoła dokonał biskup tarnowski Leon Wałęga w 1925 r. Kościół ma charakter neogotycki, jest murowany z cegły. Trójnawowy, bazylikowy, z krótkim prezbiterium zamkniętym trójbocznie, po bokach którego jest zakrystia i składzik. Z boku przy korpusie dostawiona została wysoka wieża kwadratowa, ujęta ukośnymi przyporami, nakryta ostrosłupowym hełmem. Ściany zewnętrzne prezbiterium i naw bocznych opięte zostały przyporami. Fasada zwieńczona trójkątnym szczytem, z wielkim oknem ostrołukowym i kamienną rzeźbą Chrystusa Ukrzyżowanego po środku. W prezbiterium i nawie głównej okna ostrołukowe, w nawach bocznych okna koleiste. Dach nad prezbiterium i nawą główną wspólny, dwuspadowy z wieżyczką na sygnaturkę, nad nawami bocznymi dachy pulpitowe. Wnętrze nakryte sklepieniami krzyżowymi na gurtach. Arkady międzynawowe ostrołukowe. Chór muzyczny wsparty na dwóch arkadach wspartych na masywnym filarze. Polichromia wnętrza figuralna i ornamentalna, wykonana przez Wacława Taranczewskiego w 1969 r. Witraże w oknach prezbiterium neogotyckie, figuralne.

Trzy ołtarze neogotyckie z czasu budowy kościoła, wykonane przez Wojciecha Gallusa, z rzeźbami zakupionymi w Gróden w Tyrolu. W ołtarzu głównym obraz św. Jana Kantego, malowany około 1920 r. przez Wincentego Wodzinowskiego. Ambona i konfesjonały neogotyckie wykonane około 1925 r. przez Wojciecha Gallusa. Chrzcielnica alabastrowa z 1929 r. Dwa dzwony odlane przed 1939. W roku 2010 pod kierownictwem ks. Dr Adama Kardyś parafia Nagoszyn, z udziałem środków finansowych parafian oraz przy pomocy środków uzyskanych z funduszy europejskich wykonała odnowę wnętrza kościoła. Wykonano prace konserwatorskie przy odnowie głównego ołtarza, przeprowadzono malowanie wnętrza kościoła, podjęto prace przy odnowie elewacji zabytkowego obiektu kościoła oraz wykonano szereg prac niezbędnych w otoczeniu kościoła.

3. STRASZĘCIN – zespół dworsko – parkowy

Decyzja Nr rej. A – 42 z dnia 24.09.2001 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków z siedzibą w Przemyślu.

Dwór przebudowany w pierwszej połowie XIX w. przez Atanazego Raczyńskiego, ówczesnego właściciela Zawady. Murowany, piętrowy częściowo podpiwniczony, na planie prostokąta z balkonem na osi fasady głównej. Budynek dworku położony jest centralnie i rozdziela przyległy teren na część południową

i północną - o zróżnicowanym układzie zieleni. Wokół budynku dworu znajduje się niewielki park ze starym drzewostanem. Po stronie południowej dworu układ zieleni utrzymany jest w typie "nowowłoskim" (aleja grabowa obiegająca z trzech stron partery kwiatowe przed dworem) z elementami naturalistycznymi (grupa modrzewi i akacji). Natomiast po stronie północnej występują małe grupy i pojedyncze okazy robini, świerka i topoli, co świadczy o naturalistycznej kompozycji tej części parku. Wśród zachowanych okazów odpowiadających wiekiem kompozycji ogrodu z końca XIX wieku, znajduje się również pewna ilość drzew, zasadzonych w okresie powojennym. W części północnej zasadzenia te dokonane zostały w nawiązaniu do układu ogrodu (wzdłuż drogi wjazdowej jawory, oraz przy ścieżce do spichlerza lipy). Na szczególną uwagę w parku zasługują sędziwe letnie modrzewie i graby, których średnica przekracza 120 cm oraz jawory, topole, lipy, kasztanowce, jesiony, sosny, cisy, katalpy, magnolie i migdałowce. W całości wyróżnia się szczególnie aleja grabowa. Park, ze względu na unikatową roślinność w tym terenie, podlega ochronie. Obecny wygląd budynku dworu jest wynikiem prac remontowo – adaptacyjnych przeprowadzonych w latach – 1985 – 86 i w 2000 r.

16 listopada 2010 roku została przekazana nieodpłatnie na rzecz Gminy Żyraków nieruchomość oznaczona jako działka 684/9 o obszarze 0,98 ha stanowiąca zespół dworsko – parkowy w Straszęcinie objęty wpisem do rejestru zabytków decyzją WKZ nr A-42 z dnia 24.09.2001 r. z Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Rzeszowie. Obiekt ma pełnić funkcję usług publicznych: siedziba Rady Gminy wraz z salą posiedzeń, pomieszczenia Urzędu Stanu Cywilnego i inne. Poprzednim użytkownikiem obiektu była firma PPH "Dexpol" Edward Brzostowski.

W miarę posiadanych środków finansowych Gmina Żyraków planuje wykonać: remont fundamentów, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej fundamentów, remontu stolarki okiennej, remont pokrycia dachowego, rynien, wewnętrznych instalacji budynku, malowanie ścian wewnętrznych obiektu zabytkowego dworu.

4. WIEWIÓRKA – relikty umocnień obronnych zamku

Decyzja Nr rej. A – 429 z dnia 19.12.1968 r. Wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie.

Ruiny zamczyska w Wiewiórce stanowią pozostałości po zamku obronnym rodziny Tarnowskich z przełomu XV i XVI wieku. Na terenie miejscowości zachowało się niewielkie wzniesienie w kształcie kwadratu bez śladów dawnej zabudowy. Otoczony fosą. Posiadał przynajmniej jedną wieżę i most zwodzony. Zbudował go albo sam hetman Jan Tarnowski herbu Leliwa na początku XVI wieku, ewentualnie rozbudował dworek swoich rodziców. Był ulubioną rezydencją hetmana, do dzisiaj zachowała się cała korespondencja i 23 listy wysłane z Wiewiórki, których adresatem byli m.in.: król Zygmunt August, Królowa Bona, książę pruski Albrecht, Jan Kalwin. Obecnymi właścicielami obiektu są Państwo: Jan Chudy Ruda Stanisław, Czerwiec Stanisława, Przeworska – Erazmus Joanna.

5. WOLA WIELKA – grodzisko średniowieczne i nowożytne,

Decyzja Nr rej. A – 428 z dnia 19.12. 1968, wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie.

W południowej części wsi Wola Wielka, ok.100 metrów od Potoku Wiewiórskiego, znajduje się znane w okolicy grodzisko. Ma stożkowaty kształt, średnica ok. 25 m, wysokość 8 – 9 m. Przedzielone jest fosą głęboką na 5 m. Zabudowania grodu znajdowały się na okrągłym wzniesieniu otoczonym fosą. Dziś miejsce to położone jest trochę niżej w stosunku do wałów i sprawia wrażenie zapadniętego. Prawdopodobnie tu swoje źródło ma legenda. Według niej stał tutaj zamek, który zapadł się pod ziemię. Dlatego miejsce to według mieszkańców Woli Wielkiej nazywane jest "Zamczyskiem". W trakcie prowadzonych tutaj badań powierzchniowych znaleziono części garnków, średniowiecznych kafli i fragmenty glinianych naczyń z XIII w. Obecnie znajdują się one w Muzeum Okręgowym w Tarnowie. Dziś grodzisko jest własnością prywatną Pana Bogdana Kasprzyka zamieszkałego w Woli Wielkiej. Obiekt w chwili obecnej wymaga przeprowadzenia szczegółowych badań archeologicznych oraz wykonania bieżących prac porządkowych (usunięcie samosiejek drzew, zakrzaceń, dziko rosnących chwastów).

6. ZASÓW – kościół parafialny p.w. Św.Stanisława Bpa i Męczennika w Zasowie

Decyzja Nr rej. A – 427 z dnia 18.12.1998 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie.

Kościół p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Zasowie został zbudowany w 1885 roku i konsekrowany w roku następnym przez biskupa tarnowskiego Ignacego Łobosa. Niszczony w czasie działań wojennych w 1915 roku kiedy zburzona została wieża oraz w 1944 roku kiedy zniszczeniu uległy dachy, wieża i część wyposażenia. W 1945 roku kościół został odbudowany a w 1966 roku był gruntownie odnawiany.

Ma charakter neogotycki, murowany z cegły, otynkowany. Jednonawowy, czteroprzęsłowy z parą kaplic o charakterze transeptu oraz z prezbiterium zamkniętym trójbocznie, po bokach którego są dwie przybudówki zakrystyjne. Przy nawie od frontu, niska wieża, nie odbudowana do pierwotnej wysokości. Wnętrze nakryte sklepieniami krzyżowymi na gurtach, spływającymi na filary przyścienne. Kaplice otwarte do nawy arkadami ostrołukowymi. Na zewnątrz ściany kościoła opięte uskokowymi przyporami. Szczyty schodkowe nad kaplicami i pomiędzy nawą a prezbiterium. Dachy dwuspadowe, kryte blachą z wieżyczką na sygnaturkę nad nawą.

Wyposażenie wnętrza kościoła jest w większości neogotyckie. Siedem ołtarzy, z których pięć wykonanych przez Wojciecha Samka w latach 1910 – 14. W ołtarzu głównym obrazy: MB z Dzieciątkiem w typie MB Śnieżnej, być może z XVII wieku, malowany na desce oraz św. Stanisława Bpa z początku XX wieku malowany przez Leopolda Rachwała. Chrzcielnica murowana, barokowa z XVII wieku z kartuszem z herbami Korczak i Jelita. Dwa krucyfiksy barokowe z XVII wieku, z nich jeden zawieszony na zewnętrznej ścianie prezbiterium. Organy 25 – głosowe firmy Biernacki z 1962 roku przebudowane w 1999 roku przez Mirosława Jakubowskiego z Włocławka. Poprzednie organy firmy Rieger z 1904 roku zostały zniszczone w czasie II wojny światowej. Dzwonnica wolno stojąca, wzniesiona w 1960 roku z żelaza z trzema dzwonami z lat 60 – tych XX wieku. Od pld przy kościele stoją dwa krzyże nagrobne, z nich jeden hrabiny Amelii z Jezierskich Łubieńskiej (zm. W 1885 roku). Gruntowny remont kościoła pod kierownictwem ks. Proboszcza Krzysztofa Pietrasa zastał wykonany w latach 1995 – 2008 ze środków parafii Zasów, funduszy europejskich, Gminy Żyraków i sponsorów oraz przy współudziale i wkładzie materialnym i finansowym parafian. W czasie remontu i odnowy obiektu wykonano wiele prac niezbędnych dla zabezpieczenia obiektu wewnątrz i w otoczeniu kościoła. Intensywne prace związane z ochroną trwały ponad 10 lat. W chwili obecnej prace renowacyjne dobiegają końca.

7. ZASÓW – zespół dworsko – parkowy

Decyzja Nr rej. A – 189 z dnia 26.11.1979 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie.

Najciekawszym zasowskim zabytkiem są ruiny dworu Łubieńskich i otaczający je park. Pałac został wzniesiony na przełomie XVIII i XIX wieku w stylu klasycystycznym. Przestronny, murowany, liczący około 400 metrów kwadratowych budynek, który był w przeszłości budynkiem dwukondygnacyjnym, podpiwniczonym, wzniesionym na planie prostokąta. Pałac otacza park dworski założony przez rodzinę Łubieńskich w stylu angielskim o zatartej kompozycji z dwoma stawami. Park zajmuje powierzchnię 11,5 ha, w tym zadrzewionych jest ok 7 ha, natomiast 0,3 ha zajmują stawy. Park ma charakter grądu z domieszkami buka i dębu. Na obszarze parku występuje 82 gatunki drzew, krzewów, pnączy w tym: 75 gatunków liściastych i 7 gatunków iglastych. Drzewa iglaste występują sporadycznie np. choina kanadyjska, żywotnik zachodni, jodła pospolita, modrzewie. Na terenie parku rośnie 159 drzew o obwodzie pnia powyżej 200 cm.

Obiekt posiada duże walory kompozycyjno – przyrodnicze i jest przykładem parku krajobrazowego, którego tworzywem jest drzewostan w układach swobodnych i regularnych powiązany z układem wodnym i zróżnicowaną rzeźbą terenu. W latach 1996 - 2000 została przeprowadzona gruntowna konserwacja parku w czasie, której zostały usunięte drzewa uschnięte, rośliny zachwaszczające teren takie jak: dziki bez, robinie akacjowe, czeremchy, maliny, tarniny i inne. Prace specjalistyczne były finansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Tarnowie oraz Rzeszowie przy współudziale finansowym gminy Żyraków pod nadzorem służb konserwatorskich i konserwatora przyrody. Prace specjalistyczne wykonywała firma z uprawnioną do przeprowadzenia tego typu prac.

W chwili obecnej wykonywane są na bieżąco przez gminę Żyraków prace porządkowe (koszenie chwastów, usuwanie samosiejek drzew i krzewów). Właścicielem obiektu jest gmina Żyraków.

8. ŻYRAKÓW – zespół dworsko – parkowy

Decyzja nr rej. A – 87 z dnia 07.06. 2004 r., wpisu dokonał Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków z siedzibą w Przemyślu.

Dwór w Żyrakowie został wzniesiony przed poł. XIX wieku. Około 1920 r. uległ gruntownej przebudowie. Murowany z cegły otynkowany, piętrowy, podpiwniczony. Dach dwuspadowy, kryty blachą. Założony na rzucie prostokąta, dwutraktowy. W elewacji wschodniej ryzalit zamknięty trójkątnym szczytem. Na płn. i wsch. od dworu, pozostałości założenia parkowego – ślady po stawach i starodrzewie z okazami dębów, lip, robin akacjowych oraz grabów. Bryła budynku oraz sposób rozwiązania jej elewacji, jak również układ i wyposażenie wnętrza wskazują iż powstanie obecnego wyglądu dworu można wiązać z latami ok. 1920 roku. Następne lata, czas II wojny światowej oraz przeprowadzone remonty wpłynęły na pewne jego

zmiany; zachowane pierwotne elementy architektoniczne sugerują etap przemian budowlanych i estetycznych. Budynek otrzymał charakter podmiejskiego dworu ziemiańskiego o dość skromnym wyglądzie, nieco podobny do miejskich budynków użyteczności publicznej. W jego najbliższym otoczeniu założono park krajobrazowy, z licznymi okazałymi egzemplarzami dębów, klonów, akacji. Park zachowany jest już tylko szczątkowo. Pierwszym właścicielem dworu był Witold Pieniążek. W czasie II wojny światowej pomieszczenia i wyposażenie dworu zostało doszczętnie zdewastowane i rozgrabione. Przeprowadzono w 1946 roku parcelację obszaru rolnego należącego do dworu. Po II wojnie światowej budynek służył celom społecznym. Od 1946 – 1996 roku w budynku mieściła się Gromadzka Rada Narodowa oraz Urząd Gminy. W następnych latach obiekt został przeznaczony dla mieszkańców wsi. Swoją działalność prowadziła Gminna Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza, Punkt konsultacyjny Związku Kombatantów Politycznych, Polskie Stronnictwo Ludowe, Ludowy Klub Sportowy w Żyrakowie a obecnie Koło Gospodyń Wiejskich.

Dwór w Żyrakowie z pozostałościami dawnego założenia parkowego stanowi znaczący element lokalnego krajobrazu kulturowego. Stan zachowania obiektu jest zły i wymaga gruntownego remontu.

Na terenie Gminy Żyraków w latach 2006 – 2012 wykonywana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej, która objęła 10 na 13 miejscowości gminy. Jest to zadanie inwestycyjne, które pochłania olbrzymie nakłady finansowe. Stąd też gmina posiada na pozostałe zadania ograniczone środki budżetowe. Kilka obiektów zabytkowych wymienionych wyżej m. in. dwór w Korzeniowie, Zasowie, Straszęcinie i Żyrakowie wymagające pilnie remontu może być sfinansowane w pierwszej kolejności w miarę możliwości finansowych gminy.

5.4. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Żyraków

Ewidencja jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Wykaz obiektów zabytkowych występuje w dokumentach strategicznych, gdzie wpisane są konkretne zalecenia, odnoszące się do ochrony obiektów nie wpisanych do rejestru zabytków. W przypadku braku planów miejscowych zakres prac przy obiekcie opiniowany jest przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W gminie Żyraków są 333 obiekty zabytkowe w średnim stanie zachowania. Poza wpisanymi do rejestru zabytków należy wymienić 44 obiekty ujęte w ewidencji zabytków Architektury i Budownictwa. Wszystkie te obiekty przedstawione są w postaci kart Gminnej Ewidencji Zabytków i w Aneksach do w/w Programu.

Spośród licznie ujętych w ewidencji zabytków przykładów drewnianej zabudowy wsi wiele nie istnieje w terenie albo jest w bardzo złym stanie. Na ich miejscu powstają budynki murowane rzadko nawiązujące do kształtów i gabarytów obiektów tradycyjnych.

Stan obiektów zabytkowych na terenie gminy Żyraków jest średni. Obok przykładów pozytywnych takich jak Dwór w Korzeniowie, Dwór w Straszęcinie, Kościół w Nagoszynie i Zasowie są przykłady niszczenia – ruiny dworu w Zasowie oraz dwór w Żyrakowie.

Stan badań i zabytki archeologiczne

Zabytki i stanowiska archeologiczne stanowią świadectwo człowieka na danym terenie. Ochrona tego dziedzictwa odbywa się w ramach wpisu zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych.

Badania poszukiwawcze w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski na obszarze 101-70 z 1995 roku objęły część gminy Żyraków (Bobrowa, Korzeniów, Nagoszyn, Bobrowa Wola). W wyniku przeprowadzonej klasyfikacji chronologiczno – kulturowej i analizy funkcjonalnej odkrytych stanowisk wyróżniono 48 zewidencjonowanych stanowisk na terenie gminy.

Na obszarze 101 – 71 wystąpił zróżnicowany materiał zabytkowy pochodzący od epoki kamienia po czasy nowożytnie. Odkryto prawie 1500 fragmentów naczyń, pierścieni brązowy, 2 toporki kamienne, przęślik gliniany, 25 wyrobów krzemiennych, polepę i żużel a zagrożeniem dla większości stanowisk jest przede wszystkim głęboka orka traktorowa oraz rozprzestrzeniająca się zabudowa wsi. Wykaz stanowisk archeologicznych znajduje się w Aneksie I Programu.

Pradawne osady na terenie gminy Żyraków

Wykopaliska archeologiczne przeprowadzone są w związku z budową autostrady, która będzie przebiegać przez tereny miejscowości Żyraków. Badania prowadzi Fundacja Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego. Na terenie środkowej części doliny Wisłoki, na odcinku od Podgrodzia i Stasiówki w gminie Dębica, po Przeclaw i Błonie w gminie Przeclaw odkryto blisko 130 stanowisk archeologicznych o zróżnicowanym charakterze. Występują na tym terenie m.in. rozległe stanowiska osadowe (o powierzchni co najmniej kilku hektarów, np. Góra Motyczna, stan. 37, Nagoszyn, stan. 10, Żyraków, stan. 3), interesujące ciałopalne cmentarzysko kurhanowe na stan. 1 w Brzeźnicy, a w najbliższej okolicy wielkie, karpackie

grodzisko wielodziałowe na stanowisku 1 w Braciejowej. Badania wykopaliskowe na tych stanowiskach prowadzono w ramach priorytetu 4 Programu Operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe”. Badania były finansowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ze środków Funduszu Promocji Kultury.

OSADA NA STANOWISKU NR 3 W ŻYRAKOWIE

Według archeologa Jerzego Okońskiego szefa ekipy prowadzącej prace wykopaliskowe w Żyrakowie znajdują się pozostałości dwóch różnych osad, które dzieli okres tysiąca lat. Jedna z końca II i początków IV wieku n.e., tzw. okresu wpływów rzymskich, druga słowiańska z wczesnego średniowiecza, z XI i początków XII wieku. Wstępne prace przeprowadzono na powierzchni około 60 arów – ściągnięto warstwę od 20 – 50 cm ziemi. Już na tak płytkiej głębokości pokazały się ślady życia pierwszych mieszkańców, którzy założyli swoją osadę w pobliżu Wisłoki. W chwili obecnej na odkrytym terenie można zauważyć 6 widocznych pozostałości. Są to chaty i przyboczne paleniska, które służyły gospodarzom do prażenia ziarna. Na stanowisku osadniczym w Żyrakowie w niektórych miejscach widoczne są duże ciemne plamy. Jest to pozostałość po wczesno - średniowiecznych chatach. Pod ziemią znajdują się jeszcze w tym miejscu zgliszczka domów, fragmenty naczyń glinianych, drobne narzędzia. Archeologowie zwracają uwagę na jeszcze jedną bardzo istotną i cenną rzecz. To pozostałości po potężnej fosie o szerokości 8 – 10 m. i głębokości 2,5 m., która otaczała osadę. Było to potężne założenie obronne. Spod ziemi wydobyto również krzemienne narzędzia sprzed 4, 5 tysięcy lat.

GÓRA MOTYCZNA, STAN. 3

Jesienią 2008 r. na stanowisku przeprowadzono badania wykopaliskowe. Otwarto 2 wykopy o łącznej powierzchni 2 arów. Wytyczono je w miejscu występowania na powierzchni śladów rozorywanych obiektów z zabytkami z wczesnego średniowiecza.

Odkryto i wyeksplorowano 18 obiektów archeologicznych (budynki, jamy, ślady po słupach). Wśród zbadanych obiektów wyróżniono 3 jamy z ceramiką kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza (700-400 lat p.n.e.). Znalezione też m.in. fragment naczynia toczzonego na kole z młodszego okresu rzymskiego (III-IV w. n.e.). Jest to pierwszy na miejscu stanowiska 3 ślad pobytu ludzi w tym czasie. Wyniki przeprowadzonych badań archeologicznych pozwalają przyjąć, iż stanowisko było osadą o rozproszonej zabudowie w typie przysiółków. W skład poszczególnych zagród wchodziły obiekty mieszkalne lub mieszkalne z towarzyszącymi im gospodarczymi, otoczone jamami i dołkami posłupowymi. W trakcie badań sondażowych w 1999 r. zbadano kolejne 2 obiekty, które również uznać można za pozostałości budynków mieszkalnych, nieznacznie zagłębionych w podłoże. Niewykluczone, iż niewielka głębokość obiektów była i w tym przypadku wynikiem silnego zniszczenia stanowiska, szczególnie w jego części południowej. Stanowisko 3 w Górze Motycznej jest przykładem osady o rozproszonej zabudowie, obejmującej występujące co kilkadziesiąt metrów zespoły zagród, których pozostałością są budynki o rozmaitej funkcji, m.in. Mieszkalnej. Stanowisko jest silnie zniszczone.

NAGOSZYN, STAN. 9 i 10

W trakcie wykopalisk prowadzonych w 2008 roku na stanowiskach 9 i 10 pod odhumusowaniem odkryto warstwę do 30 cm, zawierającą niewielką ilość ceramiki z IX – X wieku.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY ŻYRAKÓW. SZANSE I ZAGROŻENIA

Na terenie gminy Żyraków wskazać można następujące szanse i zagrożenia wpływające na dziedzictwo kulturowe gminy:

SZANSE I MOCNE STRONY:

1. uwzględnianie problemów dziedzictwa kulturowego w opracowywanych programach, strategiach oraz planach rozwoju gminy i ich realizacja,
2. zwiększenie świadomości społecznej w określaniu znaczenia i wartości obiektów kulturowych dla rozwoju i promocji gminy,
3. wsparcie prac przy obiektach sakralnych środkami gminy,
4. wspieranie przez gminę projektów związanych z opieką nad zabytkami i ich zagospodarowaniem,
5. ochrona wartości kulturowych stanowiących dziedzictwo pokoleń poprzez stanowienie prawa miejscowego i jego egzekwowanie,

6. możliwość finansowania prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnorodnych źródeł: państwowych, samorządowych, prywatnych oraz środków Unii Europejskiej i innych,
7. właściwa promocja walorów krajobrazowych, kulturowych i historycznych, co spowoduje napływ turystów i zwiększy dochody mieszkańców gminy.
8. Kulturowanie tradycji regionu poprzez działania kulturalno – oświatowe na bazie istniejących placówek kulturalnych i oświatowych.

ZAGROŻENIA I SŁABE STRONY:

- ⬆ kryzys finansowy i niedostateczne środki przysługujące na ochronę dziedzictwa kulturowego,
- ⬆ brak dbałości o ochronę dziedzictwa kulturowego,
- ⬆ zanikające tradycje regionalne,
- ⬆ pogarszający się stan techniczny obiektów zabytkowych spowodowany brakiem użytkowników,
- ⬆ nadmierny rozwój inwestycyjny na obszarach wiejskich ingerujący w historyczne układy zabytkowe,
- ⬆ brak systemów zabezpieczeń obiektów zabytkowych - ochrony przeciwpożarowej, antywłamaniowej,
- ⬆ słaba promocja walorów kulturowych i turystycznych gminy
- ⬆ wysokie koszty remontów nie wspólnierne do możliwości finansowych właścicieli co prowadzi do ruiny rozbiórki tych obiektów.

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE, PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŻYRAKÓW

W tym rozdziale wyznaczono główne zadania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. W ramach tych priorytetów wyznaczono kierunki działań oraz konkretne zadania do realizacji przez gminę w ramach opieki nad zabytkami.

PRIORYTET I. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

Kierunek działań: zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania :

- ⬆ prowadzenie prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy
- ⬆ opracowanie długofalowego planu działań remontów obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych
- ⬆ podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy
- ⬆ zmiana sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów zabytkowych będących własnością gminy do nowych funkcji
- ⬆ rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (w tym gminnych parków)
- ⬆ dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach niebędących własnością gminy w postaci stosownej uchwały dotyczącej dotacji na prace remontowo – konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych

Kierunek działań: podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków

- ⬆ określenie zasad i ich wdrażanie w zakresie umieszczania tablic informacyjnych na obiektach zabytkowych
- ⬆ prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni, gminnych parkach, cmentarzach

PRIORYTET II. OCHRONA I ŚWIADOME KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Kierunek działań: zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego

- ⬆ uwzględnienie ochrony walorów widokowo – krajobrazowych w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obszarów wskazanych w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy.

Kierunek działań: rozszerzanie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Żyraków

- ⬆ dokonanie przeglądu zasobów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków w sołectwach z udziałem sołtysów,
- ⬆ określenie stanu technicznego obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków,
- ⬆ uzupełnienie kart adresowych zabytków gminnej ewidencji o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną.

Kierunek działań: inwentaryzacja obiektów małej infrastruktury sakralnej (kapliczki i krzyże przydrożne)

- ▲ wykonanie przeglądu kapliczek i krzyży przydrożnych w sołectwach z udziałem sołtysów
- ▲ uzyskanie informacji na temat historii w/w obiektów
- ▲ utworzenie kart adresowych dla zinwentaryzowanych obiektów

PRIORYTET III. BADANIE I DOKUMENTACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO. PROMOCJA I EDUKACJA.**Kierunek działań: edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym Gminy Żyraków:**

- ▲ organizowanie spotkań, konkursów i innych działań edukacyjnych związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego,
- ▲ udostępnienie informacji o obiektach zabytkowych na stronie internetowej Urzędu Gminy Żyraków.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI I ZASADY OCENY REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

W realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Żyraków wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów:

1. **instrumenty prawne** - (wynikające z przepisów ustawowych) – miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy, wynikające z przepisów ustawowych dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.
2. **instrumenty finansowe** – finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy, korzystanie z funduszy europejskich i dotacji, subwencji, dofinansowań, zbiorów społecznych, dofinansowania dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych.
3. **instrumenty koordynacji** – wynikające z realizacji projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego, ze współpracy z organizacjami wyznaczonymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.
4. **instrumenty społeczne** – poprzez działania edukacyjne i kulturowe, promocyjne, prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
5. **instrumenty kontrolne** – aktualizacja gminnej ewidencji zabytków oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŻYRAKÓW NA LATA 2012 - 2015

System finansowania ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce złożony jest z różnorodnych i niezależnych od siebie elementów. Źródłem finansowania zadań wskazanych do realizacji w Programie będą zarówno środki, które pozostają w dyspozycji władz wojewódzkich i samorządowych, jak również inne źródła tj. rządowe, prywatne itp.

- ▲ środki budżetu Gminy Żyraków na realizację zadań własnych,
- ▲ dotacje samorządu województwa dla gminy na realizację zadań z zakresu kultury,
- ▲ środki znajdujące się w dyspozycji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- ▲ środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu "Promesa Ministra Kultury",
- ▲ dotacje i fundusze celowe rządowych i pozarządowych programów pomocowych,
- ▲ składki, zbiórki publiczne i finansowe zgromadzone ze środków ludności gminy,
- ▲ inne środki przewidziane prawem.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na właścicieli i posiadaczy zabytków obowiązek dbania o stan zabytków. Znaczącym wsparciem dla zadań z zakresu ochrony zabytków są także inne źródła dofinansowania, wśród których istotną rolę pełnią środki z budżetu państwa. Są to zarówno środki Generalnego Konserwatora Zabytków, jak i środki Wojewody Podkarpackiego (będące w dyspozycji Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków). Odnośnie obiektów sakralnych finansowanie prac związanych z remontami i pracami konserwatorskimi pokrywane jest w znacznym stopniu ze środków własnych parafii. W przypadku obiektów sakralnych stosowane jest także dofinansowanie ze środków budżetu państwa. Dodatkową możliwość wsparcia prac przy zabytkach sakralnych daje Fundusz Kościelny.

10. ANEKSY**10.1. Wykaz stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenie Gminy Żyraków**

Nr obszaru AZP 101-69

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Zasów stanowisko 22	Żyraków	101-69	63	Ślad osadnictwa	Mezolit
2.	Zasów stanowisko 23	Żyraków	101-69	64	Osada	Późne średniowiecze
3.	Zasów stanowisko 24	Żyraków	101-69	65	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/nowożytna
4.	Zasów stanowisko 25	Żyraków	101-69	66	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
5.	Zasów stanowisko 26	Żyraków	101-69	74	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
6.	Zasów stanowisko 27	Żyraków	101-69	75	Ślad osadnictwa	Neolit

Nr obszaru AZP 101 - 70

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Góra Motyczna stanowisko 39	Żyraków	101-70	76	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
2.	Góra Motyczna stanowisko 40	Żyraków	101-70	77	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
3.	Góra Motyczna stanowisko 41	Żyraków	101-70	78	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
4.	Nagoszyn stanowisko 1	Żyraków	101-70	1	Ślad osadnictwa/osada	Neolit/Nieokreślona
5.	Nagoszyn stanowisko 2	Żyraków	101-70	2	Osada	OWR
6.	Nagoszyn stanowisko 28	Żyraków	101-70	43	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
7.	Nagoszyn stanowisko 29	Żyraków	101-70	44	Ślad osadnictwa/Ślad osadnictwa	Prahistoria/wczesne średniowiecze
8.	Nagoszyn stanowisko 30	Żyraków	101-70	45	Ślad osadnictwa	Prahistoria
9.	Nagoszyn stanowisko 31	Żyraków	101-70	46	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
10.	Nagoszyn stanowisko 32	Żyraków	101-70	47	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
11.	Nagoszyn stanowisko 33	Żyraków	101-70	48	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
12.	Nagoszyn stanowisko 34	Żyraków	101-70	49	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

13.	Nagoszyn stanowisko 35	Żyraków	101-70	50	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/ późne średniowiecze
14.	Nagoszyn stanowisko 36	Żyraków	101-70	51	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
15.	Nagoszyn stanowisko 37	Żyraków	101-70	52	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
16.	Nagoszyn stanowisko 38	Żyraków	101-70	53	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
17.	Nagoszyn stanowisko 39	Żyraków	101-70	54	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
18.	Nagoszyn stanowisko 40	Żyraków	101-70	55	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
19.	Nagoszyn stanowisko 41	Żyraków	101-70	56	Osada	Późne średniowiecze
20.	Nagoszyn stanowisko 42	Żyraków	101-70	57	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
21.	Nagoszyn stanowisko 43	Żyraków	101-70	58	Osada	Neolit
22.	Nagoszyn stanowisko 44	Żyraków	101-70	59	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
23.	Nagoszyn stanowisko 45	Żyraków	101-70	60	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/Osada	Epoka kamienia/wczesna epoka brązu/późne średniowiecze
24.	Nagoszyn stanowisko 46	Żyraków	101-70	61	Ślad osadnictwa	Neolit
25.	Nagoszyn stanowisko 47	Żyraków	101-70	62	Ślad osadnictwa	Neolit
26.	Nagoszyn stanowisko 48	Żyraków	101-70	63	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
27.	Nagoszyn stanowisko 49	Żyraków	101-70	64	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
28.	Nagoszyn stanowisko 50	Żyraków	101-70	65	Ślad osadnictwa	Neolit
29.	Nagoszyn stanowisko 51	Żyraków	101-70	66	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
30.	Nagoszyn stanowisko 52	Żyraków	101-70	67	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
31.	Nagoszyn stanowisko 53	Żyraków	101-70	68	Ślad osadnictwa	Neolit-wczesna epoka brązu
32.	Nagoszyn stanowisko 54	Żyraków	101-70	69	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
33.	Nagoszyn stanowisko 55	Żyraków	101-70	70	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/Neolit-wczesna epoka brązu
34.	Nagoszyn stanowisko 56	Żyraków	101-70	71	Osada	Późne średniowiecze

35.	Nagoszyn stanowisko 57	Żyraków	101-70	72	Osada	Wczesne średniowiecze
36.	Nagoszyn stanowisko 58	Żyraków	101-70	73	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
37.	Nagoszyn stanowisko 59	Żyraków	101-70	74	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
38.	Nagoszyn stanowisko 60	Żyraków	101-70	75	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
39.	Nagoszyn stanowisko 61	Żyraków	101-70	82	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/prahistoria
40.	Nagoszyn stanowisko 62	Żyraków	101-70	83	Ślad osadnictwa	Prahistoria
41.	Nagoszyn stanowisko 63	Żyraków	101-70	84	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/epoka brązu
42.	Nagoszyn stanowisko 64	Żyraków	101-70	85	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/wczesne średniowiecze
43.	Nagoszyn stanowisko 65	Żyraków	101-70	86	Osada	Epoka brązu
44.	Nagoszyn stanowisko 66	Żyraków	101-70	87	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/epoka brązu/prahistoria
45.	Nagoszyn stanowisko 67	Żyraków	101-70	88	Ślad osadnictwa	Eneolit-wczesna epoka brązu
46.	Nagoszyn stanowisko 68	Żyraków	101-70	89	Ślad osadnictwa	prahistoria
47.	Nagoszyn stanowisko 69	Żyraków	101-70	90	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Eneolit-wczesna epoka brązu/epoka brązu/prahistoria
48.	Nagoszyn stanowisko 70	Żyraków	101-70	91	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
49.	Nagoszyn stanowisko 71	Żyraków	101-70	92	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
50.	Nagoszyn stanowisko 72	Żyraków	101-70	93	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
51.	Nagoszyn stanowisko 73	Żyraków	101-70	94	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
52.	Nagoszyn stanowisko 74	Żyraków	101-70	95	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
53.	Nagoszyn stanowisko 75	Żyraków	101-70	96	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
54.	Nagoszyn stanowisko 76	Żyraków	101-70	97	Osada/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/wczesne średniowiecze
55.	Nagoszyn stanowisko 77	Żyraków	101-70	98	Osada	Wczesne średniowiecze
56.	Nagoszyn stanowisko 78	Żyraków	101-70	99	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

57.	Nagoszyn stanowisko 79	Żyraków	101-70	100	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
58.	Nagoszyn stanowisko 80	Żyraków	101-70	101	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
59.	Nagoszyn stanowisko 81	Żyraków	101-70	102	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
60.	Nagoszyn stanowisko 82	Żyraków	101-70	103	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/nowożytna
61.	Nagoszyn stanowisko 83	Żyraków	101-70	104	Ślad osadnictwa	Eneolit-wczesne epoka brązu
62.	Nagoszyn stanowisko 84	Żyraków	101-70	105	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
63.	Nagoszyn stanowisko 85	Żyraków	101-70	106	Osada	Wczesne średniowiecze
64.	Nagoszyn stanowisko 86	Żyraków	101-70	107	Osada	Prahistoria
65.	Nagoszyn stanowisko 87	Żyraków	101-70	108	Ślad osadnictwa	Prahistoria
66.	Nagoszyn stanowisko 88	Żyraków	101-70	109	Osada	Wczesne średniowiecze
67.	Nagoszyn stanowisko 89	Żyraków	101-70	110	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/ późne średniowiecze
68.	Nagoszyn stanowisko 90	Żyraków	101-70	111	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
69.	Nagoszyn stanowisko 91	Żyraków	101-70	112	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
70.	Nagoszyn stanowisko 92	Żyraków	101-70	113	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
71.	Nagoszyn stanowisko 93	Żyraków	101-70	114	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
72.	Nagoszyn stanowisko 94	Żyraków	101-70	115	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
73.	Nagoszyn stanowisko 95	Żyraków	101-70	116	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/epoka brązu
74.	Nagoszyn stanowisko 96	Żyraków	101-70	117	Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/epoka brązu/prahistoria
75.	Nagoszyn stanowisko 97	Żyraków	101-70	118	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
76.	Mokre stanowisko 1	Żyraków	101-70	29	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
77.	Mokre stanowisko 2	Żyraków	101-70	30	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
78.	Mokre stanowisko 3	Żyraków	101-70	31	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
79.	Mokre stanowisko 4	Żyraków	101-70	32	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
80.	Mokre stanowisko 5	Żyraków	101-70	33	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

81.	Wiewiórka stanowisko 1	Żyraków	101-70	3	Relikty dworu obronnego	XV-XVI w.
82.	Wiewiórka stanowisko 17	Żyraków	101-70	25	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
83.	Wiewiórka stanowisko 18	Żyraków	101-70	26	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
84.	Wiewiórka stanowisko 19	Żyraków	101-70	27	Ślad osadnictwa/osada	Wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
85.	Wiewiórka stanowisko 20	Żyraków	101-70	34	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
86.	Wiewiórka stanowisko 21	Żyraków	101-70	35	Ślad osadnictwa	Neolit
87.	Wiewiórka stanowisko 22	Żyraków	101-70	36	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
88.	Wiewiórka stanowisko 23	Żyraków	101-70	37	Osada	Wczesne średniowiecze
89.	Wiewiórka stanowisko 24	Żyraków	101-70	38	Ślad osadnictwa/osada	Mezolit/Neolit
90.	Wiewiórka stanowisko 25	Żyraków	101-70	39	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/neolit
91.	Wiewiórka stanowisko 26	Żyraków	101-70	40	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
92.	Wiewiórka stanowisko 27	Żyraków	101-70	41	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
93.	Wiewiórka stanowisko 28	Żyraków	101-70	42	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
94.	Wiewiórka stanowisko 29	Żyraków	101-70	4	Ślad osadnictwa	1691 r.
95.	Wola Żyrakowska stanowisko 10	Żyraków	101-70	76	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
96.	Wola Żyrakowska stanowisko 11	Żyraków	101-70	80	Ślad osadnictwa	Prahistoria
97.	Wola Żyrakowska stanowisko 12	Żyraków	101-70	81	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
98.	Zasów stanowisko 1	Żyraków	101-70	5	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
99.	Zasów stanowisko 2	Żyraków	101-70	6	Osada	Późne średniowiecze
100.	Zasów stanowisko 3	Żyraków	101-70	7	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
101.	Zasów stanowisko 4	Żyraków	101-70	8	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
102.	Zasów stanowisko 5	Żyraków	101-70	9	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
103.	Zasów stanowisko 6	Żyraków	101-70	10	Ślad osadnictwa	Neolit

104.	Zasów stanowisko 7	Żyraków	101-70	11	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
105.	Zasów stanowisko 8	Żyraków	101-70	12	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
106.	Zasów stanowisko 9	Żyraków	101-70	13	Osada	Późne średniowiecze
107.	Zasów stanowisko 10	Żyraków	101-70	14	Ślad osadnictwa	Mezolit/Neolit
108.	Zasów stanowisko 11	Żyraków	101-70	15	Osada	Późne średniowiecze
109.	Zasów stanowisko 12	Żyraków	101-70	16	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
110.	Zasów stanowisko 13	Żyraków	101-70	17	Osada/osada	Wczesne średniowiecze/ późne średniowiecze
111.	Zasów stanowisko 14	Żyraków	101-70	18	Ślad osadnictwa/osada/osa da/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późna faza wczesnego średniowiecza/późne średniowiecze/Nowożytna
112.	Zasów stanowisko 15	Żyraków	101-70	19	Osada	Nowożytna
113.	Zasów stanowisko 16	Żyraków	101-70	20	Ślad osadnictwa	Prahistoria
114.	Zasów stanowisko 17	Żyraków	101-70	21	Ślad osadnictwa	Neolit
115.	Zasów stanowisko 18	Żyraków	101-70	22	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
116.	Zasów stanowisko 19	Żyraków	101-70	23	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
117.	Zasów stanowisko 20	Żyraków	101-70	24	Ślad osadnictwa	Neolit
118.	Zasów stanowisko 21	Żyraków	101-70	28	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Nr obszaru AZP 101-71

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Bobrowa stanowisko 1	Żyraków	101-71	41	Ślad osadnictwa	Neolit – wczesne EB
2.	Bobrowa stanowisko 2	Żyraków	101-71	42	Osada/osada	Późne średniowiecze/okres nowożytny
3.	Bobrowa stanowisko 3	Żyraków	101-71	43	Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/osada/ osada	Epoka kamienia-wczesne EB/neolit/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze/okres nowożytny
4.	Bobrowa stanowisko 4	Żyraków	101-71	44	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ osada	Neolit/okres prehistoryczny/późne średniowiecze/okres nowożytny
5.	Bobrowa stanowisko 5	Żyraków	101-71	45	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/neolit/okres rzymski/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze

6.	Bobrowa stanowisko 6	Żyraków	101-71	46	Ślad osadnictwa/osada	Okres prahistoryczny/późne średniowiecze
7.	Bobrowa stanowisko 7	Żyraków	101-71	47	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB
8.	Bobrowa stanowisko 8	Żyraków	101-71	48	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	EB/późne średniowiecze
9.	Korzeniów stanowisko 6	Żyraków	101-71	1	Osada	EB
10.	Korzeniów stanowisko 7	Żyraków	101-71	2	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	EB/okres prahistoryczny/Późne Średniowiecze
11.	Korzeniów stanowisko 8	Żyraków	101-71	3	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/późny okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze
12.	Korzeniów stanowisko 9	Żyraków	101-71	4	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
13.	Korzeniów stanowisko 10	Żyraków	101-71	5	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
14.	Korzeniów stanowisko 11	Żyraków	101-71	6	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB
15.	Korzeniów stanowisko 12	Żyraków	101-71	7	Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny
16.	Korzeniów stanowisko 13	Żyraków	101-71	8	Miejsce dawnego kościoła i cmentarza	Średniowiecze okres nowożytny
17.	Korzeniów stanowisko 14	Żyraków	101-71	9	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	EB/okres prahistoryczny/późne średniowiecze
18.	Korzeniów stanowisko 15	Żyraków	101-71	10	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ osada	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/późne średniowiecze/okres nowożytny
19.	Korzeniów stanowisko 16	Żyraków	101-71	11	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
20.	Korzeniów stanowisko 17	Żyraków	101-71	12	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/ późne średniowiecze
21.	Korzeniów stanowisko 18	Żyraków	101-71	13	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny/późne średniowiecze
22.	Korzeniów stanowisko 19	Żyraków	101-71	14	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze
23.	Korzeniów stanowisko 20	Żyraków	101-71	15	Ślad osadnictwa	Późny okres rzymski

24.	Nagoszyn stanowisko 2	Żyraków	101-71	16	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze/okres nowożytny
25.	Nagoszyn stanowisko 3	Żyraków	101-71	17	Osada	XVI-XVII w.
26.	Nagoszyn stanowisko 4	Żyraków	101-71	18	Ślad osadnictwa/osada	Okres prahistoryczny/późne średniowiecze
27.	Nagoszyn stanowisko 5	Żyraków	101-71	19	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ osada	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze/ XVII-XVIII w.
28.	Nagoszyn stanowisko 6	Żyraków	101-71	20	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze
29.	Nagoszyn stanowisko 7	Żyraków	101-71	21	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa	Neolit/okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
30.	Nagoszyn stanowisko 8	Żyraków	101-71	22	Osada	Wczesne średniowiecze (XVIII-XIX w.)
31.	Nagoszyn stanowisko 9	Żyraków	101-71	23	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ osada/ Ślad osadnictwa	Neolit/okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
32.	Nagoszyn stanowisko 10	Żyraków	101-71	24	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ osada	Epoka kamienia-wczesne EB/EB/okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze
33.	Nagoszyn stanowisko 11	Żyraków	101-71	25	Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny
34.	Nagoszyn stanowisko 12	Żyraków	101-71	26	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/wczesne średniowiecze/okres nowożytny
35.	Nagoszyn stanowisko 13	Żyraków	101-71	27	Osada	EB
36.	Nagoszyn stanowisko 14	Żyraków	101-71	28	Osada	Okres nowożytny
37.	Nagoszyn stanowisko 15	Żyraków	101-71	29	Ślad osadnictwa	Okres nowożytny
38.	Nagoszyn stanowisko 16	Żyraków	101-71	30	Osada	XVI-XVIII w.
39.	Nagoszyn stanowisko 17	Żyraków	101-71	31	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny/ późne średniowiecze

40.	Nagoszyn stanowisko 18	Żyraków	101-71	32	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze/okres nowożytny
41.	Nagoszyn stanowisko 19	Żyraków	101-71	33	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
42.	Nagoszyn stanowisko 20	Żyraków	101-71	34	Osada/ Ślad osadnictwa	Neolit/XVI-XVIII w.
43.	Nagoszyn stanowisko 21	Żyraków	101-71	35	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/wczesne średniowiecze
44.	Nagoszyn stanowisko 22	Żyraków	101-71	36	Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/okres nowożytny
45.	Nagoszyn stanowisko 23	Żyraków	101-71	37	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze/okres nowożytny
46.	Nagoszyn stanowisko 24	Żyraków	101-71	38	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/okres nowożytny
47.	Nagoszyn stanowisko 25	Żyraków	101-71	39	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/EB/okres nowożytny
48.	Nagoszyn stanowisko 26	Żyraków	101-71	40	Kopiec ziemny	?

Nr obszaru AZP 100-71

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Korzeniów stanowisko 1	Żyraków	100-71	10	Ślad osadnictwa	Neolit/prahistoria
2.	Korzeniów stanowisko 2	Żyraków	100-71	11	Ślad osadnictwa	prahistoria
3.	Korzeniów stanowisko 3	Żyraków	100-71	12	Ślad osadnictwa	Epoka kamienna
4.	Korzeniów stanowisko 4	Żyraków	100-71	24	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria nowożytna
5.	Korzeniów stanowisko 5	Żyraków	100-71	25	Ślad osadnictwa	Epoka kamienna

Nr obszaru AZP 102-70

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Góra Motyczna stanowisko 1	Żyraków	102-70	4	Ślad osadnictwa	Neolit
2.	Góra Motyczna stanowisko 2	Żyraków	102-70	9	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
3.	Góra Motyczna stanowisko 3	Żyraków	102-70	10	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
4.	Góra Motyczna stanowisko 4	Żyraków	102-70	51	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/wczesne średniowiecze
5.	Góra Motyczna stanowisko 5	Żyraków	102-70	52	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
6.	Góra Motyczna stanowisko 6	Żyraków	102-70	53	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
7.	Góra Motyczna stanowisko 7	Żyraków	102-70	54	Ślad osadnictwa	Prahistoria
8.	Góra Motyczna stanowisko 8	Żyraków	102-70	55	Osada	Wczesne średniowiecze
9.	Góra Motyczna stanowisko 9	Żyraków	102-70	56	Osada	Wczesne średniowiecze
10.	Góra Motyczna stanowisko 10	Żyraków	102-70	57	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
11.	Góra Motyczna stanowisko 11	Żyraków	102-70	58	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
12.	Góra Motyczna stanowisko 12	Żyraków	102-70	59	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
13.	Góra Motyczna stanowisko 13	Żyraków	102-70	60	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/średniowiecze
14.	Góra Motyczna stanowisko 14	Żyraków	102-70	61	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
15.	Góra Motyczna stanowisko 15	Żyraków	102-70	62	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
16.	Góra Motyczna stanowisko 16	Żyraków	102-70	63	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
17.	Góra Motyczna stanowisko 17	Żyraków	102-70	64	Ślad osadnictwa	Neolit
18.	Góra Motyczna stanowisko 18	Żyraków	102-70	65	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
19.	Góra Motyczna stanowisko 19	Żyraków	102-70	66	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
20.	Góra Motyczna stanowisko 20	Żyraków	102-70	67	Osada	Średniowiecze (XIII-XIV w.)

21.	Góra Motyczna stanowisko 21	Żyraków	102-70	68	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/średniowiecze (XII-XIV w.)
22.	Góra Motyczna stanowisko 22	Żyraków	102-70	69	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/średniowiecze (XII-XIV w.)
23.	Góra Motyczna stanowisko 23	Żyraków	102-70	70	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/średniowiecze (XII-XIV w.)
24.	Góra Motyczna stanowisko 24	Żyraków	102-70	71	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
25.	Góra Motyczna stanowisko 25	Żyraków	102-70	72	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
26.	Góra Motyczna stanowisko 26	Żyraków	102-70	73	Ślad osadnictwa	Mezolit
27.	Góra Motyczna stanowisko 27	Żyraków	102-70	74	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
28.	Góra Motyczna stanowisko 28	Żyraków	102-70	75	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
29.	Góra Motyczna stanowisko 29	Żyraków	102-70	76	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
30.	Góra Motyczna stanowisko 30	Żyraków	102-70	77	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
31.	Góra Motyczna stanowisko 31	Żyraków	102-70	78	Ślad osadnictwa/osada	Wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
32.	Góra Motyczna stanowisko 32	Żyraków	102-70	79	Osada/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
33.	Góra Motyczna stanowisko 33	Żyraków	102-70	80	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/epoka brązu/prahistoria/wczesne średniowiecze
34.	Góra Motyczna stanowisko 34	Żyraków	102-70	81	Osada	Późne średniowiecze
35.	Góra Motyczna stanowisko 35	Żyraków	102-70	82	Osada	Nowożytna
36.	Góra Motyczna stanowisko 36	Żyraków	102-70	83	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
37.	Góra Motyczna stanowisko 37	Żyraków	102-70	84	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/osada/ osada	Epoka kamienna/neolit/epoka brązu/prahistoria/okres rzymski/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze-czasy nowożytne
38.	Góra Motyczna stanowisko 38	Żyraków	102-70	85	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/późne średniowiecze
39.	Góra Motyczna stanowisko 42	Żyraków	102-70	106	Osada	Epoka brązu

40.	Straszęcin stanowisko 1	Żyraków	102-70	86	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/czasy nowożytnie
41.	Straszęcin stanowisko 2	Żyraków	102-70	87	Ślad osadnictwa	Prahistoria
42.	Straszęcin stanowisko 3	Żyraków	102-70	88	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
43.	Straszęcin stanowisko 4	Żyraków	102-70	89	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/późny okres rzymski/wczesne średniowiecze
44.	Straszęcin stanowisko 5	Żyraków	102-70	90	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/późne średniowiecze- czasy nowożytnie
45.	Straszęcin stanowisko 6	Żyraków	102-70	91	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/okres rzymski
46.	Straszęcin stanowisko 7	Żyraków	102-70	92	Osada	Epoka kamienna
47.	Straszęcin stanowisko 8	Żyraków	102-70	93	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/okres rzymski
48.	Straszęcin stanowisko 9	Żyraków	102-70	94	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
49.	Wiewiórka stanowisko 2	Żyraków	102-70	17	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
50.	Wiewiórka stanowisko 3	Żyraków	102-70	18	Ślad osadnictwa	Neolit
51.	Wiewiórka stanowisko 4	Żyraków	102-70	19	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
52.	Wiewiórka stanowisko 5	Żyraków	102-70	20	Osada	Późne średniowiecze
53.	Wiewiórka stanowisko 6	Żyraków	102-70	21	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
54.	Wiewiórka stanowisko 7	Żyraków	102-70	22	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
55.	Wiewiórka stanowisko 8	Żyraków	102-70	23	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
56.	Wiewiórka stanowisko 9	Żyraków	102-70	24	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
57.	Wiewiórka stanowisko 10	Żyraków	102-70	25	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
58.	Wiewiórka stanowisko 11	Żyraków	102-70	26	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
59.	Wiewiórka stanowisko 12	Żyraków	102-70	27	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
60.	Wiewiórka stanowisko 13	Żyraków	102-70	28	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
61.	Wiewiórka stanowisko 14	Żyraków	102-70	29	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

62.	Wiewiórka stanowisko 15	Żyraków	102-70	30	Ślad osadnictwa	Neolit
63.	Wiewiórka stanowisko 16	Żyraków	102-70	31	Osada	Późne średniowiecze- czasy nowożytnie
64.	Wola Wielka stanowisko 1	Żyraków	102-70	1	Grodzisko stożkowate	Średniowiecze-czasy nowożytnie
65.	Wola Wielka stanowisko 2	Żyraków	102-70	2	Ślad osadnictwa	Neolit
66.	Wola Wielka stanowisko 3	Żyraków	102-70	3	Ślad osadnictwa	Okres rzymski
67.	Wola Wielka stanowisko 4	Żyraków	102-70	6	Ślad osadnictwa	Neolit
68.	Wola Wielka stanowisko 5	Żyraków	102-70	7	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
69.	Wola Wielka stanowisko 6	Żyraków	102-70	8	Ślad osadnictwa	Neolit
70.	Wola Wielka stanowisko 7	Żyraków	102-70	32	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
71.	Wola Wielka stanowisko 8	Żyraków	102-70	14	Brak informacji	Czasy nowożytnie
72.	Wola Wielka stanowisko 9	Żyraków	102-70	15	Brak danych	Czasy nowożytnie
73.	Wola Wielka stanowisko 10	Żyraków	102-70	33	Ślad osadnictwa	Neolit
74.	Wola Wielka stanowisko 11	Żyraków	102-70	34	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
75.	Wola Wielka stanowisko 12	Żyraków	102-70	35	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
76.	Wola Wielka stanowisko 13	Żyraków	102-70	36	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
77.	Wola Wielka stanowisko 14	Żyraków	102-70	37	Osada	Późne średniowiecze- czasy nowożytnie
78.	Wola Wielka stanowisko 15	Żyraków	102-70	38	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/prahistoria/pózn e średniowiecze-czasy nowożytnie
79.	Wola Wielka stanowisko 16	Żyraków	102-70	39	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
80.	Wola Wielka stanowisko 17	Żyraków	102-70	40	Ślad osadnictwa	Neolit
81.	Wola Wielka stanowisko 18	Żyraków	102-70	41	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/czasy nowożytnie
82.	Wola Wielka stanowisko 19	Żyraków	102-70	42	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/prahistoria
83.	Wola Wielka stanowisko 20	Żyraków	102-70	43	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

84.	Wola Wielka stanowisko 21	Żyraków	102-70	44	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
85.	Wola Żyrakowska stanowisko 1	Żyraków	102-70	95	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/czasy nowożytnie
86.	Wola Żyrakowska stanowisko 2	Żyraków	102-70	96	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/czasy nowożytnie
87.	Wola Żyrakowska stanowisko 3	Żyraków	102-70	97	Ślad osadnictwa	Prahistoria
88.	Wola Żyrakowska stanowisko 4	Żyraków	102-70	98	Ślad osadnictwa	Prahistoria
89.	Wola Żyrakowska stanowisko 5	Żyraków	102-70	99	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
90.	Wola Żyrakowska stanowisko 6	Żyraków	102-70	100	Osada	Wczesne średniowiecze
91.	Żyraków stanowisko 1	Żyraków	102-70	5	Ślad osadnictwa	Czasy nowożytnie
92.	Żyraków stanowisko 2	Żyraków	102-70	11	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
93.	Żyraków stanowisko 3	Żyraków	102-70	12	Ślad osadnictwa/osada	Okres rzymski/wczesne średniowiecze
94.	Żyraków stanowisko 4	Żyraków	102-70	16	Brak danych	Czasy nowożytnie
95.	Żyraków stanowisko 5	Żyraków	102-70	13	Osada/ Ślad osadnictwa	Okres rzymski/wczesne średniowiecze
96.	Żyraków stanowisko 6	Żyraków	102-70	101	Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria/późn e średniowiecze
97.	Żyraków stanowisko 7	Żyraków	102-70	102	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/późne średniowiecze
98.	Żyraków stanowisko 8	Żyraków	102-70	103	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
99.	Żyraków stanowisko 9	Żyraków	102-70	104	Ślad osadnictwa	Późny okres rzymski
100.	Żyraków stanowisko 10	Żyraków	102-70	105	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/epoka brązu

ANEKS 2.

10.2. Wykaz obiektów zabytkowych w gminie Żyraków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków przed aktualizacją

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ADRES	MATERIAŁ	DATOWANIE	UŻYTKOWNIK	REJESTR ZABYTEKÓW	UWAGI
1.	BOBROWA	Kapliczka	Obok nr 49	Mur.	II połowa XIX w.	Własność gromadzka		Pierwotnie drewniana, 1989 r., wzniesiono murowaną na wzór starej, wewnątrz ołtarzyk z rzeźbą MB z Dzieciątkiem
2.	BOBROWA	Kapliczka	Obok nr 108	Mur.	Poł. XX w.			Wzniesiona na miejscu starszej z II poł. XIX w.
3.	BOBROWA	Rzácówka	Nr 9	Mur.	II poł. XIX w.	Jan Sehn		Rozbudowana 1900 – 1903, obiekt ten wchodził w skład dóbr przeclawskich Reyów, obecnie jest częściowo użytkowany ze względu na stan zachowania
4.	GÓRA MOTYCZNA	Dom	Nr 117	Drewn.	Poł. XX w.	Edward Jarosz		
5.	GÓRA MOTYCZNA	Dom	Nr 146	Drewn.	I poł. XX w.	Zofia Gąsior		Od płn. murowana dobudówka
6.	GÓRA MOTYCZNA	Dom	Nr 171	Drewn.	Lata 30 – te XX .	Spadkobierca Ruda Czesław		Dom do sprzedania, nieużytkowany
7.	KORZENIÓW	Zespół dworsko-parkowy a. dwór		Mur. Kryty dachówką	I poł. XIX w.	Szkola podstawowa	A – 213 31.01. 1980	
8.	KORZENIÓW	b. kuźnia ze stolarnią ob. dom	Nr 74	Drewn.	Pocz. XX w.	Józef Bursztyka		
9.	KORZENIÓW	c. park			I poł. XIX w.		A – 213 31.01.1980	
10.	KORZENIÓW	d. kapliczka dworska	Na terenie założenia dworsko – pakowego	mu. kryta gontem	Rekonstrukcja w 2003 r. w miejscu zniszczonej			
11.	KORZENIÓW	Kapliczka	W pobliżu nr 72	Mur.	I poł. XIX w.			Stan zachowania bardzo zły
12.	KORZENIÓW	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena	W pobliżu nr 104	Drewn.	XIX w.			
13.	KORZENIÓW	Zagroda a. dom	Nr 114	Drewn.	Pocz. XX w.	Antonina Biduś		
14.	KORZENIÓW	b. stodoła	Nr 114	Drewn.	Koniec XIX w.	Antonina Biduś		
15.	MOKRE	Zagroda a. dom/ nie istnieje						
16.	MOKRE	b. budynek gospodarczy/ nie istnieje						
17.	NAGOSZYN	Kościół parafialny p.w. Św. Antoniego Padewskiego		Mur.	1922 - 25	Parafia Rzymsko - Katolicka	A – 315 24.09.1988	Wg projektu Talowskiego
18.	NAGOSZYN	kapliczka	Przy drodze głównej	Mur.	1899	Parcela Gąsiorka		Zbudowana przez Tomasza Łanuchę
19.	NAGOSZYN	kapliczka		Mur.	I poł. XX w.	Janusz Piękoś		
20.	NAGOSZYN	D. szkoła		Drewn.	Lata 30 – te XX w., przebud. W l. 70 – tych XX w.			
21.	NAGOSZYN	Dom	Nr 4	Drewn.	Poł. XX w.	Jan Kubek		
22.	NAGOSZYN	Dom	Nr 209,	Drewn.	Poł. XX w.	Maria Fijał		Naprzeciw przedszkola
23.	STRASZĘCIN	Zespół dworsko – parkowy a.dwór	Mur.	Mur.	Koniec XX w.	wł. Gminy Żyraków od ANR	A – 42 24.09.2001	Przebud. w poł. XIX w. i ok. 1900r., prace remontowo – adaptacyjne w latach 1985 – 86 i 2000

24.	STRASZĘCIN	b. spichlerz		Mur.	Poł. XIX w.	Dzierżawiony od ANR przez PPH „Dexpol” E. Brzostowski		
25.	STRASZĘCIN	c. pozostałości parku krajo – brazowego			II poł. XIX w.	Dzierżawiony od ANR przez PPH „Dexpol” E. Brzostowski	A – 42 24.09.2001	Przekształcony w II poł. XX w.
26.	STRASZĘCIN	d. figura św. Jana Nepomucena	Przy zespole	Kam.	XVIII/XIX w.			
27.	STRASZĘCIN	kapliczka	Przy drodze na krzyżówce	Mur.	Pocz. XX			
28.	STRASZĘCIN	Kaplica grobowa właścicieli Przyborowa; Reyów i Jabłonowskich	Na cmentarzu parafialnym	Mur.	II poł. XIX w.	Parafia Rzym. - Kat.		
29.	STRASZĘCIN	Kaplica grobowa właścicieli Straszęcina Stubenwollów	Na cmentarzu parafialnym	Mur.	Pocz. XX w.			Obiekt wymaga przeprowadzenia prac remontowych
30.	STRASZĘCIN	Dom	Nr 94	Drewn.	II poł. XIX w.	Józefa Fajkowska		
31.	WIEWIÓRKA	Relikty umocnień zamku (nieistniejącego)		Ziemn.	XV – XVI w.	Jan Chudy	A – 429 19.12.1968	
32.	WIEWIÓRKA	kapliczka	Na parceli gromadzkiej	Mur.	II poł. XIX w.			Z fundacji Tomasza Koniecznego
33.	WIEWIÓRKA	Kapliczka z figurą Św. Antoniego	Nr 74	Mur.	Koniec XIX w.	Na parceli Teresy Gałat		Obiekt wymaga przeprowadzenia remontu
34.	WIEWIÓRKA	Dom	Nr 34	Drewn.	XIX/XX w.	Anna Maciąg		
35.	WOLA WIELKA	Grodzisko średniowieczne i nowożytnie		Ziemn.			A – 428 19.12.1968	
36.	WOLA ŻYRAKOWSKA	kapliczka	Przy drodze lokalnej w pobliżu młyna, na posesji nr 56 B	Mur.	Poł. XX w.	Dorota, Lucyna Kaczor		Po remoncie
37.	ZASÓW	Kościół parafialny pw. Stanisława Bpa		Mur.	1885	Parafia Rzym. - Kat. w miejscu	A – 427 18.12.1998	Odbudowany po wojnach w 1915 i 1945
38.	ZASÓW	Kaplica cmentarna	Na cmentarzu parafialnym	Mur.	II poł. XIX w.	Parafia Rzym – Kat w miejscu		
39.	ZASÓW	Zespół dworsko – parkowy a. ruiny dwór		Mur.	XVIII – XIX w.	Gmina Żyraków	A – 189 26.11.1979	
40.	ZASÓW	b. dawna portiernia		Mur.	I poł. XIX w.	Tarała	A – 189 26.11. 1979	Budynek został kupiony od gminy 12.07.2002 r.
41.	ZASÓW	c.park			Zał. XVIII przekomp. XIX		A – 189 26.11.2002	
42.	ZASÓW	d. szkoła	Nr 10	Mur.	Pocz. XX w.	GS		nieużytkowany
43.	ZASÓW	Dom	Nr 19		Pocz. XX w.	Stanisław Typer		
44.	ZASÓW	Dom	Nr 185	Drewn.	Lata 30 – te XX w.	Maria Cichoń		
45.	ZASÓW	Dom	Nr 184	Drewn.	Lata 40 – te XX w.	Stanisław Żuchowski (obecnie mieszka w Mielcu)		nieużytkowany
46.	ZASÓW	Cmentarz wojskowy z I Wojny Światowej	Nr 2246		I poł. XX w. ok. 1914 r.	Parafia Rzymsko – Katolicka pw. Stanisława Bpa w Zasowie	Objęty ochroną	
47.	ŻYRAKÓW	Zespół dworsko – parkowy a. dwór		Mur.	Przed poł. XIX w. ok. 1920 r.	Gmina Żyraków	A – 87 07.06.2004	
48.	ŻYRAKÓW	b. pozostałość parku			Poł. XIX w.	Gmina Żyraków	A – 87 07.06.2004	

ANEKS 3.

10.3. Wykaz obiektów zabytkowych w gminie Żyraków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków – po aktualizacji

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ADRES	MATERIAŁ	DATOWANIE	UŻYTKOWNIK	REJESTR ZABYTEKÓW	UWAGI
1.	BOBROWA	Kapliczka	Obok nr 49 nr dz. 365/2	Mur.	II połowa XIX w.	Własność Julian Koza Bobrowa		Pierwotnie drewniana, 1989 r., wzniesiono murowaną na wzór starej, wewnątrz ołtarzyk z rzeźbą MB z Dzieciątkiem
2.	BOBROWA	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Obok nr 108 nr dz. 113/5	Mur.	Poł. XX w.	Agencja Nieruchomości Rolnych Rzeszów		Wzniesiona na miejscu starszej z II poł. XIX w.
3.	BOBROWA	Rzácówka	Nr 9 nr dz. 381/2 i 381/6	Mur.	II poł. XIX w.	Jan Sehn, Józef Sehn Bobrowa		Rozbudowa i remont 1900 – 1903, obiekt ten wchodził w skład dóbr przeclawskich Reyów, obecnie jest częściowo użytkowany ze względu na stan zachowania
4.	GÓRA MOTYCZNA	Dom	Nr 117	Mur.	Poł. XX w.	wł.prywatna Edward, Halina Jarosz	-	Dom użytkowany przez właściciela
5.	GÓRA MOTYCZNA	Dom	Nr 171	Drewn.	Lata 30 – te XX w.	Marek Malinowski – zam.Góra Motyczna właściciel	-	Dom użytkowany i remontowany przez właściciela
6.	KORZENIÓW	Zespół dworsko-parkowy a. dwór	Nr dz. 713/1	Mur. Kryty dachówką	I poł. XIX w.	Mienie Komunalne Gminy Żyraków, obiekt użytkuje obecnie Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość” z s Dębica	A – 213 31.01. 1980	Stan ogólny średni, wymaga częściowej modernizacji (system grzewczy, stolarka okienna)
7.	KORZENIÓW	b. kuźnia ze stolarnią ob. dom	Nr 74 a nr dz. 712, 713/1	Drewn.	Pocz. XX w.	Józef Bursztyka – użytkownik własność - Mienie Komunalne Gminy Żyraków	-	Wszystkie remonty wykonane na koszt Józefa Bursztyki
8.	KORZENIÓW	c. park	Nr dz. 713/1		I poł. XIX w.	Własność – Mienie Komunalne Gminy Żyraków	A – 213 31.01.1980	Stan drzewostanu dobry, wymaga bieżącego utrzymania
9.	KORZENIÓW	d. kapliczka dworska	Na terenie założenia dworsko – parkowego, nr dz. 713/3	mu. kryta gontem		Własność – Mienie Komunalne Gminy Żyraków	-	Rekonstrukcja w 2003 r. w miejscu zniszczonej, wymaga bieżącego utrzymania
10.	KORZENIÓW	Kapliczka	W pobliżu nr 72	Mur.	I poł. XIX w.	Wł. pryw. Kołodziej Henryk i Mirosław	-	Przeprowadzono remont, obecnie dobry stan
11.	KORZENIÓW	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena	W pobliżu nr 104	Mur.	XIX w.	Własność Chmielowska Zuzanna Góra Ropczycka	-	Odnowiona w 2010 roku przez właścicielkę, obecnie wykonano kapliczkę murowaną
12.	KORZENIÓW	Zagroda a. dom	Nr 114 nr dz. 529	Drewn.	Pocz. XX w.	Właściciel Tadeusz Biduś – zam. Nagoszyn	-	Stan zachowania dosyć dobry
13.	NAGOSZYN	Kościół parafialny p.w. Św. Antoniego Padewskiego	Nr dz. 2256 o po. 0.35 ha	Mur.	1922 - 25	Parafia Rzymsko – Katolicka w Nagoszynie	A – 315 24.09.1988	Wykonano prace konserwatorskie przy odnowie głównego ołtarza, przeprowadzono malowanie wnętrza kościoła, podjęto prace przy odnowie elewacji zabytkowego obiektu kościoła oraz wykonano szereg prac niezbędnych w otoczeniu kościoła.

14.	NAGOSZYN	kapliczka	Przy drodze głównej	Mur.	1899	Parcela Gąsiorka	-	Zbudowana przez Tomasza Łanuchę
15.	NAGOSZYN	kapliczka	Przy drodze powiatowej, nr dz. 2682/1	Mur.	I poł. XX w.	Janusz i Renata Piękoś Nagoszyn 87a	-	Wyremontowana w 2009 r. przez właścicieli
16.	NAGOSZYN	D. szkoła	Nr 16 nr dz. 1783 o pow. 0.21 ha	Drewn.	Lata 30 – te XX w., przebud. W l. 70 – tych XX w.	Własność Mienie Komunalne Gminy Żyraków, użytkownik – Publiczne Przedszkole w Nagoszynie	-	Stan zachowania dobry, obiekt został kilkakrotnie remontowany (wymiana okien, drzwi, malowanie ścian wewnątrz i na zewnątrz)
17.	NAGOSZYN	Dom	Nr 4 nr dz. 2236	Drewn.	Poł. XX w.	Właściciele Halina i Jan Kubek	-	Wyremontowany w 2009 r. za środki właściciela
18.	NAGOSZYN	Dom	Nr 209 naprzeciw Przedszkola Publicznego Nagoszyn Wola	Drewn.	Poł. XX w.	Właściciel Wojciech Fijak	-	Stan zachowania dobry
19.	STRASZĘCIN	Zespół dworsko – parkowy a.dwór	Mur. Nr dz. 684/9 o pow. 0,98 ha	Mur.	Koniec XX w.	wł. Gminy Żyraków od 16.11.2011 przejęty od Agencji Nieruchomości Rolnych w Rzeszowie	A – 42 24.09.2001	Przebud. w poł. XIX w. i ok. 1900r., prace remontowe – adaptacyjne w latach 1985 – 86 i 2000
20.	STRASZĘCIN	b. spichlerz	Nr dz. 684/149	Mur.	Poł. XIX w.	Własność Agencji Nieruchomości Rolnych w Rzeszowie	-	Stan utrzymania zły, wymaga bieżącego utrzymania, niezagospodarowany
21.	STRASZĘCIN	c. pozostałości parku krajobrazowego	Nr dz. 684/9 o pow. 0,98 ha	-	II poł. XIX w.	wł. Gminy Żyraków od 16.11.2011 przejęty od Agencji Nieruchomości Rolnych w Rzeszowie	A – 42 24.09.2001	Przekształcony w II poł. XX w., drzewostan wymaga przeprowadzenia inwentaryzacji, teren bieżącego utrzymania
22.	STRASZĘCIN	d. figura św. Jana Nepomucena	Przy Zespole Szkół publicznych w Straszęcinie, nr dz. 278/14	Kam.	XVIII/XIX w.	Zarząd Dróg Powiatowych w Dębicy	-	Fundacja rodziny Bielańskich – odnowiona w 2010 r. , stan zachowania bardzo dobry
23.	STRASZĘCIN	kapliczka	Przy drodze na krzyżówce	Mur.	Pocz. XX	-	-	Stan zachowania bardzo dobry, wyremontowana
24.	STRASZĘCIN	Kaplica grobowa właścicieli Przyborowa; Reyów i Jabłonowskich	Na cmentarzu parafialnym, nr dz. 596/9	Mur.	II poł. XIX w.	wł. - Parafia Rzym. - Kat. w Straszęcinie pw. Wszystkich Świętych w Straszęcinie	-	Stan dobry, w 2008 r. został przeprowadzony remont obiektu
25.	STRASZĘCIN	Kaplica grobowa właścicieli Straszęcina Stubenwollów	Na cmentarzu parafialnym, nr dz. 596/6	Mur.	Pocz. XX w.	wł. - Parafia Rzym. - Kat. w Straszęcinie	-	Wyremontowana środkami Parafii
26.	STRASZĘCIN	Dom	Nr 94	Drewn.	II poł. XIX w.	Józef i Jadwiga Synowieccy	-	1/2 budynku istnieje – obiekt wymaga rozbioru
27.	WIEWIÓRKA	Relikty umocnień zamku (nieistniejącego)	Nr dz. 878/2, 880/3, 881/2, 882/4	Ziemn.	XV – XVI w.	wł. Jan Chudy, Ruda Stanisław, Czerwiec Stanisława, Przeworska- Erasmus Joanna	A – 429 19.12.1968	Obiekt wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych
28.	WIEWIÓRKA	kapliczka	Na parceli gromadzkiej	Mur.	II poł. XIX w.	-	-	Z fundacji Tomasza Koniecznego, dobry satn utrzymania
29.	WIEWIÓRKA	Kapliczka z figurą Św. Antoniego	Nr 74	Mur.	Koniec XIX w.	Na parceli Teresy Gałat	-	Obiekt wymaga przeprowadzenia gruntownego remontu
30.	WIEWIÓRKA	Dom	Nr 34	Drewn.	XIX/XX w.	Anna Maciąg	-	
31.	WOLA WIELKA	Grodzisko średniowieczne i nowożytne	Nr 103, nr dz. 614/2	Ziemn.		wł. Kasprzyk Bogdan, nabyte w 1979 r.	A – 428 19.12.1968	Obiekt wymaga przeprowadzenia badań i prac porządkowe
32.	WOLA ŻYRAKOWSKA	Kapliczka	Przy drodze lokalnej w pobl. młyna, na posesji nr 56 B, nr dz. 535/1	Mur.	Poł. XX w.	Właścicielka - Dorota, Lucyna Kaczor	-	Obiekt po remoncie, stan utrzymania dobry

33.	ZASÓW	Kościół parafialny pw. Stanisława Bpa	Nr dz. 461/2 o pow. 0.34 ha	Mur.	1885 r.	wł. Parafia Rzym. - Kat. w miejscu	A – 427 18.12.1998	Odbudowany po wojnach w 1915 i 1945, remont w latach 1998 - 2008
34.	ZASÓW	Kaplica cmentarna	Na cmentarzu parafialnym, nr dz. 2246	Mur.	II poł. XIX w.	Parafia Rzym – Kat w miejscu	-	Dobry stan utrzymania
35.	ZASÓW	Zespół dworsko – parkowy a. ruiny dworu	Nr dz. 453/1	Mur.	XVIII – XIX w.	wł. Gmina Żyraków	A – 189 26.11.1979	Stan techniczny obiektu pogarsza się, konieczna decyzja w sprawie zagospodarowania obiektu
36.	ZASÓW	b. dawna portiernia	Nr dz. 457/2	Mur.	I poł. XIX w.	wł. Tarała Aleksandra zam. Zasów	A – 189 26.11. 1979	Budynek został kupiony od gminy 12.07.2002 r., gruntownie wyremontowany
37.	ZASÓW	c.park	Nr dz. 450		Zał. XVIII przekomp. XIX	wł. Mienie Komunalne Gminy Żyraków	A – 189 26.11.2002	Dobry stan utrzymania, teren parku wymaga bieżącego utrzymania, drzewostan wymaga przeprowadzenia przeglądu
38.	ZASÓW	d. szkoła	Nr 10, nr dz. 457/5	Mur.	Pocz. XX w.	W chwili obecnej sklep spoż.,	-	Budynek użytkowany, wyremontowany
39.	ZASÓW	Dom	Nr 19	Drewn.	Pocz. XX w.	wł. Stanisław Typer	-	Stan obiektu średni
40.	ZASÓW	Dom	Nr 185	Drewn.	Lata 30 – te XX w.	Edward Cichoń	-	Stan zachowania dobry
41.	ZASÓW	Dom	Nr 184	Drewn.	Lata 40 – te XX w.	Wł. Wierciach Małgorzata zam. USA	-	Dom został całkowicie przekształcony
42.	ZASÓW	Cmentarz wojskowy z I Wojny Światowej	Nr dz. 2246		I poł. XX w. ok. 1914 r.	wł. - Mienie Komunalne Gminy Żyraków	Objęty ochroną prawną	Przeprowadzono w latach 1995 – 2005 remont bramy wejściowej i nagrobków oraz pomnika głównego, stan techniczny ulega pogorszeniu, jest planowany gruntowny remont (ogrodzenia, nagrobków, krzyży, alejek)
43.	ŻYRAKÓW	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	Nr dz. 665/8	M/ur.	Przed poł. XIX w. ok. 1920 r.	wł. Gmina Żyraków	A – 87 07.06.2004	Obiekt wymaga remontu, stan utrzymania zły, ulega pogorszeniu
44.	ŻYRAKÓW	b. pozostałość parku	Nr dz. 665/8		Poł. XIX w.	wł. Gmina Żyraków	A – 87 07.06.2004	Wymaga prac renowacyjnych, prace porządkowe wykonywane są na bieżąco